

Регулювання балансу національних витрат і національного доходу

Розглянуто питання балансу національних витрат і національного доходу. Відзначено, що обсяги національних витрат формуються витратами населення на споживчі товари і послуги та підприємств на матеріальні ресурси для виробництва товарів і послуг. Підкреслено і обґрунтовано, що при балансі національних витрат і національного доходу ціни, тарифи і обіговість грошей є незмінними. За переважання номінального ВВП над фізичним – прояви дисбалансу і підвищення цін, при переважанні фізичного ВВП над номінальним – прояви дисбалансу і зниження цін. Здійснена оцінка обсягу і динаміки двох форм ВВП в Україні і виявлено їх дисбаланс у часі: номінальний ВВП переважає реальний ВВП. Розраховані коефіцієнти добутоків індексів виявили інертність, яка виражає високі темпи щорічного зростання національних витрат і попиту на гроші, через що бюджети більшості домогосподарств населення, підприємств і уряду стають неплатоспроможними. Зроблено узагальнені висновки для регуляторів руху грошового і фізичного продукту.

Ключові слова: баланс, інвестиційні потоки, національні витрати, національні доходи, регулювання.

Баланс національних витрат і національного доходу національна макроекономіка обґрунтовує як співвідношення витрат на споживчі товари та послуги населенням і на матеріальні ресурси для виробництва товарів і послуг підприємствами та отримання доходу підприємствами і населенням у результаті виробництва і реалізації готових товарів і послуг. Макроекономісти вважають, що ВВП (валовий внутрішній продукт) – найкращий показник моделювання стану балансу економіки загалом. ВВП – одночасно обсяг витрат на виробництво і обсяг доходу від виробництва в економіці. У кінцевому результаті ці величини однакові: обсяг витрат має забезпечувати рівний йому обсяг доходу. Річ у тому, що ВВП характеризує потоки грошей в економіці і його розраховують двома способами: *по-перше*, загальний обсяг витрат на купівлю товарів, послуг і засобів виробництва, *по-друге*, національний дохід від виробництва і реалізації продукту, що дорівнює сумі заробітної плати працюючих і прибутку підприємств. Баланс доходів і витрат впливає з принципу обліку: усі витрати населення на придбання товарів і послуг обов'язково є доходом виробників цих товарів і послуг. За стабільного балансу національних витрат і національного доходу, якщо вони задовольняють потреби населення і виробників, економіка, фінанси і суспільство перебувають у стані відносного спокою. В Україні помітна суцільна нерівність, а саме «витрати > дохід», що супроводжується негативними виробничими, фінансовими і соціальними процесами. Тому перед НБУ та урядом України стоїть проблема вжиття невідкладних заходів щодо регулювання балансу національних витрат і національного доходу.

Пошук шляхів регулювання балансу витрат і доходів не є новим. Обґрунтування умов балансу витрат і доходів здійснювали ще А. Маршалл [5, с. 97-136], А. Поль Самуельсон [6, с. 272-322], Кемпбелл Р. Макконелл, Стенлі Л. Брю [4, с. 352-445] та інші. В Україні грошові потоки витрат і доходів досліджують Є. В. Алімпієв [15, с. 23-30], О. Береславська [2, с. 54-58], А. В. Ставицький, В. Р. Хом'як [7, с. 50-57]. Проте недостатньо обґрунтовані причинно-наслідкові зв'язки факторно-результуючих змінних основних трендів фінансово-виробничої системи, у якій провідну роль відіграють пріоритети регулювання інвестицій щодо балансу обсягу фізичного ВВП і грошового доходу задля стабілізації цін, відсоткових ставок і курсів валют.

Метою статті є, по-перше, розкрити зв'язок взаємозалежності витрат і доходів і ознаки рецесії в економіці України; по-друге, обґрунтувати балансову модель потенційних сукупних витрат і потенційного попиту на гроші в економіці України та визначити пріоритети регулювання інвестиційних потоків для НБУ та уряду України.

Як було зазначено, ВВП одночасно виражає як суму національних витрат, так і суму національного доходу. Ця особливість ВВП зумовлена його двома формами, *по-перше*, фізичною формою, тобто реальним обсягом кількості товарів, робіт і послуг як для населення, так і для підприємств, *по-друге*, грошовою формою, тобто кількістю грошового доходу населення і підприємств, що рівнозначно вартості фізичного обсягу продукту M . Дві форми ВВП функціонують одночасно, а регуляторами фізичного обсягу є уряд України, грошового – НБУ. Взаємозв'язок між двома формами ВВП і, відповідно, моделювання їхнього балансу проглядається через їх співвідношення в часі, а саме: (уряд) $\rightarrow Q:M \leftarrow$ (НБУ). Це відношення характеризує кількість національних витрат в одиниці національного доходу, а обернене (НБУ) $M:Q$ (уряд) – ціну одиниці товарів, робіт і послуг p (населення, підприємства). Здійснивши просте алгебраїчне перетворення, отримаємо модель *номінального і реального ВВП*:

$$(\text{Уряд}) Q \cdot p (\text{населення, підприємства}) = M (\text{НБУ, населення, підприємства}).$$

Ліва частина моделі характеризує потенційні національні витрати, а права – потенційний попит на грошовий дохід з боку населення і підприємств, який має забезпечити для них НБУ за умови, що коефіцієнт обіговості грошей в обігу $v=1,0$. Також ліва частина моделі стверджує, що обсяг ВВП може збільшуватися або через зростання цін, або за рахунок збільшення його фізичного обсягу. Практика показує, що розрахований таким чином ВВП не є достатньо правильним показником оцінки балансу економіки. За незмінності в часі фізичного обсягу Q і зростанні вдвічі цін p обсяг ВВП і, відповідно, рівень потенційних витрат збільшиться вдвічі. Але це не означатиме, що доходи населення і підприємств M зросли вдвічі, тому що їм за одиницю товарів, робіт і послуг доведеться вдвічі більше платити. Тому ВВП, у складі котрого вартість товарів, робіт і послуг виражена в поточних цінах, має назву *номінального ВВП*. Щоб точно відобразити стан економіки і привести до балансу потенційні національні витрати та попит на грошові доходи, показник фізичного обсягу вироблених в економіці товарів, робіт і послуг не має відчувати впливу зміни цін. Для цього статистика має подавати кількість вироблених товарів, робіт і послуг або у фізичних одиницях (штук, тонн, м², м³, кВт-год і ін.), або у базових цінах, які є незмінні для усіх наступних років виробництва. Тоді вартість ВВП набуде значення *реального ВВП*. Відношення *номінальний ВВП / реальний ВВП = дефлятор ВВП* характеризує індекс зміни цін. При дефляторі ВВП = 0,0 – економіка перебуває у стані балансу, при > 1,0 – інфляція, при < 1,0 – дефляція. Інфляція і дефляція характеризують взаємно протилежні ознаки кризи, а саме: недовиробництва фізичного продукту і зростання цін, тарифів, відсоткових ставок і курсів валют, чи перевиробництва фізичного продукту і зниження усіх цінових показників, прибутків.

НБУ та уряду України, як основним регуляторам балансу національних витрат і національного доходу, належить проводити політику не стримування витрат, а політику зростання доходів шляхом стимулювання прискореного виробництва фізичного продукту. Структуру національних витрат $M / p = Q$ описує відома макроекономічна модель: $M/p = M_1/p = Q_1$; $M_2/p = Q_2$; $M_3/p = Q_3$; $M_4/p = Q_4$, де M / p – національні витрати, $M_1/p = Q_1$, або C – витрати домашніх господарств, $M_2/p = Q_2$, або G – витрати уряду, $M_3/p = Q_3$, або K – витрати на національні

інвестиції, $M_4/p = Q_4$, або NX – витрати на імпорт (чистий експорт). Тенденція зміни ВВП і національних витрат в Україні представлена в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка номінального ВВП і національних витрат в Україні

Роки	ВВП = M млн грн.	Національні витрати			
		$M_1/p = C$ млн грн	$M_2/p = G$ млн грн	$M_3/p = K$ млн грн	$M_4/p = NX$ млн грн
2000	172952	128736 + С	48148,6 – П	23629 + 3	-3,0 + 3
2005	441452	381404 + С	141489,5 + Д	93096 + 3	- 1,3 + 3
2010	1120585	1101175 + С	377842,8 + Д	189061 + 3	-9,3 + 3
2015	1611192	1632476 + С	523125,7 + Д	219420 + 3	-0,5 + 3

Систематизовано автором з використанням джерел [8; 9; 10].

Примітка: С – субсидії, П – профіцит, Д – дефіцит, 3 – запозичення.

Офіційні дані створення ВВП засвідчують невідповідність його обсягу за роками щодо зростаючого попиту на гроші з боку населення, уряду національних інвестицій і чистого експорту. Національні витрати щорічно перевищують національний дохід у формі як реального, так і номінального ВВП. Можна стверджувати, що номінальний ВВП перевищує реальний на рівень зростання цін, тарифів, відсоткових ставок і курсів валют, тобто дефлятор ВВП > 1.0 .

Тенденція динаміки ВВП і національних витрат також засвідчує, що НБУ та уряду України потрібно здійснювати заходи активізації виробничої функції шляхом інвестування економіки як єдиного джерела зростання реального ВВП і балансу національного доходу з національними витратами. Модель виробничої функції описує відома рівність: $Qp = a F(K, L, t)$, де Qp – вартість створеного ВВП, факторами якої є K – задіяний основний капітал, L – кількість зайнятої живої праці, t – фонд часу виробництва, a – постійна величина, що виражає рівень технологій на певний час виробництва. Якщо прийняти, що зайнятість і час виробництва – величини постійні, то зростання реального ВВП Q за незмінної базової ціни p_0 можливе за рахунок зростання інвестицій K інноваційних технологій a . Модель виробничої функції дає можливість за обсягом і структурою ВВП виявити:

- *по-перше*, спрямованість виробничої політики уряду України і грошової політики НБУ;
- *по-друге*, оплату праці зайнятих в економіці L , надходження податків до бюджетів центральних і регіональних органів влади T та валовий прибуток R ;
- *по-третє*, динаміку номінального за поточними цінами і реального (фізичного обсягу) ВВП за базовими цінами;
- *по-четверте*, рентабельність операційної діяльності за видами економічної діяльності (сільське господарство, промисловість, будівництво, послуги).

Фактичний стан виробництва ВВП в Україні за макроекономічними номінаціями представлено у табл. 2.

Систематизовані макроекономічні показники створення національного доходу у формі номінального і реального ВВП засвідчують:

- політика уряду України і парламенту не забезпечує рішень, спрямованих на активізацію виробничої функції і прискорення зростання фізичного обсягу ВВП, стабілізації цін і зниження відсоткових ставок з боку НБУ та комерційних банків;
- дефлятор за роками демонструє зниження темпів спаду виробництва, тобто ознак рецесії, але не стабілізації: 2000 – 1,249 (1,323 / 1,059), 2005 – 1,245 (1,279 / 1,027), 2010 – 1,136 (1,183 / 1,041), 2015 – 1,122 (1,012 / 0,902);

Таблиця 2

Динаміка номінального і реального ВВП в Україні

Роки	Номінальний ВВП		Оплата праці зайнятих L , млн грн.	Податки T , млн грн.	Валовий прибуток R , млн грн.	Реальний ВВП Qp_0 до попереднього року, %	Рентабельність, %
	Qp млн грн.	до попереднього року, %					
2000	117952	1,323	77599	30283	65070	1,059	3,2
2005	441452	1,279	216620	56077	168755	1,027	3,6
2010	1120585	1,183	540651	131339	448595	1,041	4,0
2015	1611192	1,012	736879	216194	658119	0,902	-3,9

Систематизовано автором з використанням джерел [8; 9; 10].

Примітка: Q – фізичний обсяг ВВП, p – поточна ціна, p_0 – базова ціна

- рентабельність операційної діяльності за видами економічної діяльності є нестабільна, досить низька і забезпечується в основному за рахунок інфляції, про що свідчать темпи зростання цін, представлених індексами дефлятора ВВП; якщо сільське господарство демонструє рентабельність протягом досліджуваного періоду у межах 20%, промисловість – 3%, будівництво – 1%, то усі види послуг, за винятком освіти, мають збитки у межах від -5% до -25% і більше [8; 9; 10].

Показники динаміки і структури як національних витрат, так і національного доходу в економіці України свідчать не лише про високий рівень їх розбалансованості, а й низьку продуктивність задіяних капіталу і праці та низьку прибутковість у сфері виробництва товарів і збитковість у сфері послуг. Пріоритетом виходу з кризи для уряду України і НБУ може і має бути балансова модель номінального і реального ВВП $Qp = M$. З врахуванням коефіцієнта обіговості грошового доходу і витрат v . Тоді балансова модель матиме таку рівність: $Qp = vM$. Вона виражає статичний стан економіки. Параметри моделі фактичного стану економіки, як засвідчили показники динаміки і структури національних витрат і національного доходу у формі номінального і реального ВВП, не є у стані балансу. Цю модель можна представити у формі співвідношення національних потенційних витрат і національного потенційного доходу, а саме $Q:p \neq v:M$. Модель стверджує, що факторними змінними є параметри Q та M , а результуючими змінними, відповідно, p і v . Тут параметр Q є функцією задіяних капіталу, праці, технології і часу виробництва, а M – необхідна сума грошей для обігу товарів, робіт і послуг. Від їхнього обсягу і динаміки в часі залежатимуть рівні і динаміка цін і обіговість грошей. Для виявлення фактичного рівня дисбалансу національних витрат і національного доходу та обґрунтування пріоритетів регулятивної політики уряду України та НБУ модель доцільно представити в індексній формі [3, с. 87-94]:

$$I_q : i_p \neq i_v : I_m.$$

Ліва частина моделі виражає динаміку потенційних національних витрат, що формуються асинхронним рухом обсягу товарів, робіт, послуг і ціни, а права частина – динаміку потенційних грошових доходів і попиту на гроші, що формується асинхронним рухом обігу грошового доходу і потреби в грошах і обіговістю грошей, яка буде знижуватися при зростанні попиту на гроші. Для того щоби визначити пріоритети інвестиційної та виробничої політики уряду України і грошової політики НБУ, необхідно розрахувати фактичні коефіцієнти індексів насамперед факторних змінних, які визначають коефіцієнти індексів результуючих змінних. Надійність і достовірність індексів, які виражають реальну середньорічну динаміку національних витрат і національного доходу у формі національного і реального ВВП може дати аналітична база часових рядів за 1996-

2015 рр. Розрахунки середньорічного зростання індексів моделі за п'ятирічними індексами представлено у табл. 3.

Таблиця 3

Динаміка індексів моделі національних витрат і національного доходу в економіці України

Роки	Співвідношення	
	індексів потенційних національних витрат і фактичних грошових доходів на ринках України	індексів потенційних національних витрат і попиту на гроші на ринках України
1996-2000	0,9926 I_q :1,2438 i_p : 0,8704 i_v :1,378 I_m	1,2345 $I_q i_p > 1,1957 i_v I_m$
2001-2005	1,0684 I_q : 1,1772 i_p : 0,8101 i_v :1,4391 I_m	1,2577 $I_q i_p > 1,1658 i_v I_m$
2006-2010	1,0106 I_q : 1,1568 i_p : 0,7796 i_v :1,2158 I_m	1,1690 $I_q i_p > 0,9478 i_v I_m$
2011-2015	1,0034 I_q : 1,1352 i_p : 0,6336 i_v :1,1686 I_m	1,1390 $I_q i_p > 0,7404 i_v I_m$
Середньорічне зростання за 1996-2015 рр.	1,0187 I_q : 1,1782 i_p : 0,7734 i_v :1,2993 I_m	1,2002 $I_q i_p > 0,0048 i_v I_m$

Розраховано автором з використанням джерел [8; 9; 10].

Пошуковими індексами співвідношення національних витрат і національного доходу є індекси середньорічного зростання за 1996-2015 рр. Коефіцієнти добутків індексів нерівності $1,2002 I_q i_p > 0,0048 i_v I_m$ свідчать про високі темпи зростання потенційних національних витрат і попиту на гроші, тому що споживачі і їх бюджети перебувають у стані неплатоспроможності. Причини дисбалансу між національними витратами і національним доходом висвітлюють коефіцієнти індексів моделі стану ринків і економіки України:

$$1,0187 I_q \cdot 1,1782 i_p \neq 0,7734 i_v \cdot 1,2993 I_m.$$

Насамперед індекси факторних змінних перебувають в асинхронному русі: обсяг реального ВВП зростає на 1,87%, а номінального ВВП на 29,93%. Це призводить до зростання цін щорічно на 17,82% і зниження платоспроможності населення і підприємств на 22,66% (1,0000 – 0,7734), що рівнозначно зростанню попиту на гроші як з боку населення, так і підприємств з виробництва промислової продукції, будівництва і надання послуг. Уряду України і НБУ необхідно здійснювати політику регулювання для синхронізації руху індексів реального і номінального ВВП, що забезпечить незмінність і стабільність цін і обіговості грошей:

$$I_q \cdot \bar{i}_p = \bar{i}_v \cdot I_m.$$

Йдеться про синхронізацію руху факторних змінних, тобто фізичного обсягу виробництва товарів, робіт, послуг і суми грошового доходу в обігу. Синхронізація має відбуватися одночасно за двома напрямками, а саме: зниження грошових витрат і зростання реального ВВП.

Зниження витрат передбачає насамперед зниження числа зайнятих у секторі управління державних установ на всіх рівнях організації з 1,2 млн осіб до 400 тис. осіб, як це було до 1992 р. та ущільнення функцій зайнятим чиновникам. Розміри посадових ставок ув'язувати виключно з рівнем продуктивності й ефективності віддачі, а не з титулами і званнями.

Зростання реального ВВП необхідно здійснювати політикою масштабних інвестицій: *по-перше*, уряду України анонсувати політику «відкритих дверей» для прямих іноземних інвестицій, а Верховній Раді України забезпечити правові умови привабливості і захисту інвестицій; *по-друге*, НБУ різко знизити облікову ставку до 2-3%, а комерційним банкам кредитну ставку до 5-6%, створити умови зростання кредитоспроможності підприємств; *по-третє*, створити правовий захист і пільгові податкові преференції для підприємств, що виробляють реальні

фізичні товари; *по-четверте*, при розподілі національного доходу збільшувати відносну частку на накопичення і пропорційно знижувати на споживання, що вплине на зростання інвестицій, фізичних товарів і реального грошового доходу та маси прибутку; *по-п'яте*, активізувати підприємизацію з виробництва товарів і зростання зайнятості як для вивільнених зі сектору державного управління, так і для рееміграції українських заробітчан, які готові повернутися в Україну. За Стратегією сталого розвитку «Україна-2020» реальний ВВП на одну особу на кінець 2020 р. Україна має підвищитися до 16 тис. дол. США [11]. На кінець 2015 р. ВВП в Україні становив 1611192 млн грн (див. табл. 1, 2), чисельність населення – у межах 42 млн осіб [10], курс дол. США – у середньому 25 грн. за 1 дол. США. Тож рівень ВВП у дол. США на цей час на одного мешканця України становив 1534,468 дол. США (1611192/42/25). Це означає, що українському виробничому сектору до 2020 р. необхідно збільшити виробництво ВВП на одного жителя України у 10,43 разу (16000/1,534). І на це орієнтує власне стратегія «Україна-2020». У розділі 3. Дорожня карта та чергові пріоритети реалізації Стратегії у пункті 5) Децентралізація та реформи державного управління зазначено передачу управління саморозвитком територій місцевим органам влади, у пункті 6) Дeregуляція та розвиток підприємництва – «створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, розвитку малого і середнього підприємництва, залучення інвестицій, спрощення міжнародної торгівлі та підвищення ефективності ринку праці» [11]. Це означає, що необхідно як центральній, так і місцевій владі переходити від лобістських баталій при розподілі дефіцитного національного доходу до конструктивних дискусій щодо його зростання засобами власної економіки. Як уряд України, так і територіальні органи місцевого самоврядування мають усвідомити, що знижувати витрати зменшенням тарифів і цін задля балансу з доходами ще не вдавалося нікому. Збалансувати видатки можна лише швидким зростанням реальних доходів шляхом інвестування виробництва реального продукту, але для стимулювання виробника реального продукту потрібна воля і розуміння усіх гілок влади і нейтралізація корупції у тих же гілках влади.

Список використаних джерел

1. Алімпієв С. В. Фінансова і монетарна трансформація в економіці України / С. В. Алімпієв // Фінанси України. – 2010. – №5. – С. 23-30.
2. Береславська О. Тенденції розвитку фінансових ринків у 2002 році та їх вплив на економіку України / О. Береславська // Вісник Національного банку України. – 2003. – №2. – С. 54-58.
3. Заблоцький М. Б. Регулювання рівноваги регіональної і національної економіки за проявом ефектів продуктово-цінової дихотомії / М. Б. Заблоцький // Регіональна економіка. – 2014. – №4 (74). – С. 87-94.
4. Макконнелл К. Р. Економікс / Р. К. Макконнелл, С. Л. Брю // Рынок / упоряд., авт. вст. ст. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1995. – С. 352-445.
5. Маршалл А. Принципы политической экономии / А. Маршалл // Рынок / упоряд., авт. вст. ст. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1995. – С. 192-217.
6. Самуэльсон П. А. Экономикс / П. А. Самуэльсон // Рынок / упоряд., авт. вст. ст. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1995. – 448 с. – С. 278-322.
7. Ставицький А. В. Ефективність монетарного трансмісійного механізму / А. В. Ставицький // Фінанси України. – 2010. – №7. – С. 50-57.
8. Статистичний щорічник України за 2005 рік / [заг. ред.: О. Г. Осауленко]. – К.: Консультант, 2006. – 575 с.
9. Статистичний щорічник України за 2011 рік / [заг. ред.: О. Г. Осауленко]. – К.: Август-Трейд, 2012. – 558 с.
10. Україна у цифрах у 2015 році : статистичний збірник / заг. ред.: І. М. Жук ; Державна служба статистики України. – К. : Консультант, 2016. – 240 с.
11. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» від 12 січня 2015 р. №5/2015. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>

References

1. Alimpiyev, Y. V. (2010). Finansova i monetarna transformatsiya v ekonomitsi Ukrayiny [Financial and monetary transformation in the economy of Ukraine]. *Finansy Ukrayiny – Finance of Ukraine*, 5, 23-30. [in Ukrainian].

2. Bereslavskaya, O. (2003). Tendentsiyi rozvytku finansovykh rynkiv u 2002 rotsi ta yikh vplyv na ekonomiku Ukrainy [Trends in financial markets in 2002 and their impact on the economy of Ukraine]. *Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 2, 54-58. [in Ukrainian].
3. Zablotskyi, M. B. (2014). Rehulyuvannya rivnovahy rehional'noyi i natsional'noyi ekonomiky za proyavom efektyv produktovo-tsinovoyi dykhotomiyi [Adjustment of the balance of regional and national economy for the manifestation of the effects of product-pricing dichotomy]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 74(4), 87-94. [in Ukrainian].
4. McConnell, C. R., & Brue, S. L. (1995). Ekonomiks [Economics]. In A. Chukhno (Ed.). *Rynok [Market]*. Kyiv: Ukrayina, 352-445. [in Russian].
5. Marshall, A. (1995). Printsipy politicheskoy ekonomii [Principles of political economy] In A. Chukhno (Ed.). *Rynok [Market]*. Kyiv: Ukrayina, 192-217. [in Russian].
6. Samuelson, P. A. (1995). Ekonomiks [Economics]. In A. Chukhno (Ed.). *Rynok [Market]*. Kyiv: Ukrayina, 278-322. [in Russian].
7. Stavyskyi, A. V. (2010). Efektyvnist' monetarnoho transmisiynoho mekhanizmu [Effectiveness of monetary transmission mechanism]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 7, 50-57. [in Ukrainian].
8. State Statistics Service of Ukraine (2006). *Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy za 2005 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2005]*. Kyiv: Consultant. [in Ukrainian].
9. State Statistics Service of Ukraine (2012). *Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy za 2011 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2011]*. Kyiv. Retrieved from http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2012/11_2012/sz_Ukr_2011.zip [in Ukrainian].
10. State Statistics Service of Ukraine (2016). *Ukrayina u tsyfrakh u 2015 rotsi [Ukraine in Figures in 2015]* (Statistical compendium). Kyiv. [in Ukrainian].
11. President of Ukraine (2015). *Pro Stratehiyu staloho rozvytku «Ukrayina–2020 [On the Strategy of Sustainable Development “Ukraine–2020”]*. Presidential Decree on 2015, January 12, 5/2015. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html> [in Ukrainian].

Zablotskyi M. B. Regulation of balance of national expenditures and national income.

The problems of balance of national expenditures and national income are considered. It is emphasized that the gross domestic product (GDP) is the best indicator for modeling of the balance condition of the economy in general. Emphasis is made that GDP is both the volume of production expenditures and the volume of revenue from production in the economy. It is noted that the volume of national expenditures is formed by the population costs on consumer goods and services and companies' costs on material resources for producing of goods and services. GDP in the real (physical) and nominal (monetary) forms as a key parameter for model of income and expenditure balance is grounded. It is indicated that the two forms of GDP are functioning simultaneously, and the government of Ukraine is the regulator of physical volume, and National Bank of Ukraine is the regulator of the amount of money. The article proves that when the balance of national expenditure and national income rates is achieved, the prices, fares and money turnover are the same. The prevalence of physical GDP above nominal GDP indicates the imbalances and price increase, and the predominance of physical GDP above nominal GDP shows the imbalances and decrease of prices. The estimation of the volume and dynamics of the both forms of GDP in Ukraine is made and their imbalance in time is found: nominal GDP dominates over real GDP. The dynamics in the form of indices of physical and monetary GDP imbalance model in Ukraine is presented: $I_q : I_p \neq I_v : I_m$, where I_q is the index of physical GDP, I_p is the index of unit price of physical GDP, I_v is the index of turnover of money GDP, I_m is the index of monetary GDP. The left side of the model expresses the dynamic of potential costs formed by asynchronous movement of goods and services volume and the unit price of goods and services, and the right part expresses the dynamics of the actual national income and demand for money. The calculated ratios of indices show inertia, which expresses high rates of annual growth in national spending and demand for money, and therefore the budgets of most of individual households, businesses and government will become insolvent. General conclusions on regulator of monetary and physical products are made. National Bank of Ukraine should reduce the volume of money in circulation and Ukrainian government should reduce employment in the public sector, especially in the governance, and increase investment volume in order to maintain the production growth of GDP physical volume.

Keywords: balance, investment flows, national expenditures, national income, management.

Zabloцький Мар'ян Богданович – кандидат економічних наук, фінансово-економічний аналітик Української аграрної асоціації (e-mail: m.zablotskyi@gmail.com).

Zablotskyi Maryan Bohdanovych – Ph.D. (Econ.), Finance and Economics Analyst of the Ukrainian Agrarian Association.

Надійшло 12.01.2017 р.